

Ostronseminarium 140328 på Tjärnö

Hej och tack för att ni kom till ostronseminariet. Det var väldigt roligt att se att intresset för yngelsamling och ostronodling var så stort. De flesta presentationerna kommer att finnas att ladda hem inom kort på Samförvaltningens hemsida (www.samforvaltningnorraohuslan.se). Här kommer lite sammanfattande punkter.

Yngelsamling

Försöken med yngelsamling med hjälp av kinesiska hattar visade sig förra året vara mycket lyckosamt med goda resultat både i Strömstad och Grebbestadsområdet. De yngel som samlades in och sattes i korgar under vintern har överlevt till nästan 100%. I projektet kommer vi även detta år att upprepa delar av försöket för att undersöka hur förutsägbara resultaten från 2013 är, både med avseende på eventuella variationer i yngelsettlings mellan år, men även följa upp om de yngelsamlingslokaler som var bra resp mindre bra 2013 också är bra resp. mindre bra 2014.

I projektet är vi också intresserade av att få prova ut framförallt tre ytterligare faktorer och om möjligt göra detta tillsammans med er odlare.

1. Spelar det någon roll om kollektorerna hänger nära botten eller går det lika bra att hänga dom på samma djup fast i fria vattenmassan?
2. Fungerar kineshattarna lika bra att ställa på botten i ställningar som att hänga på rep i vattnet?
3. Eventuellt täthetsberoende: Minskar antalet ostronyngel per hatt om stora mängder yngelsamlare placeras på samma plats?

Enligt listan som vi la ut under dagen så är ni 15(!) företag som är intresserade av yngelsamling och eventuell samverkan med vårt projekt. En förutsättning från vår sida är att ni odlare (a) står för utrustningen som behövs och (b) ser till att ni har de nödvändiga tillstånden för att odla ostron (*Ostrea edulis*). Det överväldigande intresset gör att vi inte kan lova att vi kan gå igenom hattar och samla in data från er alla. Vad vi kan lova är att bistå alla med rådgivning kring uthängning i tid och rum och hantering av kollektorerna. Tag kontakt med Linnea Thorngren (linnea.thorngren@gu.se) för att diskutera samarbetsnivå och upplägg senast den 28 april.

OBS! Vi har ingen riktad yngelsamling av *Crassostrea gigas*, det som eventuellt sätter sig på hattarna är bifångster och får behandlas som sådan.

Kontaktuppgifter till återförsäljare ser ni nedan. Vi skulle uppmana er i industrin att gå samman för beställningar och på så sätt kunna beställa större kvantiteter och minska kostnaderna. Odlingstillstånd för ostron kan sökas hos Länsstyrelsen. Enligt vad som framkom under seminariet så är det relativt enkelt att komplettera ett befintligt musselodlingstillstånd med tillstånd för *Ostrea edulis*. Om man skall sätta ut yngelsamlare utan att ha något tidigare tillstånd så behöver detta sökas för. Kontakta Fredrik Larson på LST.

Vi har använt oss av en fransk konsult som är återförsäljare av utrustning. Vid kontakt så uppge att ni har fått uppgifter via Thomas Dunér Holthuis på Göteborgs universitet:

Kontaktuppgifter:

Michel GUENNOC

Aquaculture Freelance Expertise (A.F.E)

120 chemin du Gué aux Moines

85300 CHALLANS

06 18 89 64 84

mguennoc@aquaculture-freelance-expertise.com

<http://www.aquaculture-freelance-expertise.com/>

Det är fullt möjligt att det går att hitta andra återförsäljare som är billigare. Här kan ni t.ex. se en film som visar hur ostronyngel på kinesiska hattar hanteras och avskiljs från hattarna. Ett företag som heter Formutech i Canada som lagt ut filmen, kan vara värt att kolla upp för inköp av utrustning.

https://www.youtube.com/watch?v=B0ACIICea_g

Här kan ni också följa ett holländskt projekt (OYSTERE-COVER, IMARES) som undersökt tre olika metoder för yngelsamling:

<https://www.youtube.com/watch?v=CGLSyBJErS4>

Förutsättningar för odling av *Crassostrea gigas* i svenska vatten

Forskning på spridning och effekter av japanska jätteostronet har pågått på Lovéncentret/Göteborgs universitet sedan 2007 då de första gången upptäcktes i stora mängder i svenska vatten. Denna art har mycket snabbt etablerat sig och våra undersökningar visar att detta nu är en mycket vanligt förekommande art i framförallt grunda skyddade områden. En beräkning av förmodad vild biomassa i dagsläget hamnar på en mängd motsvarande 100 000 – 500 000 ton i Norra Bohuslän. Se vidare presentationen som

Åsa Strand gav under seminariet.

Åsa Strand är intresserad av att få in rapporter om förekomst av gigas på olika ställen i syfte att få en bättre överblick över hur mycket ostron som finns i Sverige. Data kommer enbart att nyttjas till forskning och kommer inte bli några officiella uppgifter. Skicka information i ett mail till asa.strand@gu.se med koordinat och gärna en bild.

Från myndighetssidan presenterade Fredrik Larson från Vattenvårdsenheten på Länsstyrelsen hur man får tillstånd för ostronodling.

Sofia Brockmark från HaV-myndigheten pratade om HaVs arbete med hotade och främmande arter och åtgärdsprogram. Definitionen av en invasiv art är en främmande art som också utgör ett hot mot biologisk mångfald och/eller skadar socioekonomiska världen och/eller människors och djurs hälsa. EUs strategi för biologisk mångfald fram till 2020 har som mål att bekämpa invasiva främmande arter.

HaV skall arbeta med förbyggande åtgärder, främst inom handel och transport där främmande arter oavsiktligt sprids och etablerar sig eller mot sjukdomar som de bär med sig.

Ska även motverka effekter av redan förekommande arter. Det finns särskilda risker med odling pga att det sker i högre tätheter än i det vilda. Detta ger högre reproduktivitet, mer parasitspridning och sjukdomsspridning.

Får man odla gigas?

Enligt gällande regelverk så klassas *C. gigas* som en främmande art för Sverige och skall således hanteras utifrån den klassificeringen, vilket innebär mycket restriktiv hållning när det gäller utsättning i öppna system. Odling och utsättning av *C. gigas* i öppna system motverkar intentionerna att verka genom förbyggande åtgärder och motverka effekter av redan etablerade invasiva arter.

Undantag kan endast ges om det behövs för vetenskapligt ändamål eller andra synnerliga skäl.

Frågor, svar och förslag från publiken:

>> Hur skall myndigheterna motverka alt. åtgärda problem med gigas-ostonet som uppenbarligen inte kommer att försvinna av sig själva?

HaV: Det finns inga direkt örönmärkta pengar för åtgärder ifrån myndigheter endast mårdhund åtgärdas idag. I kommande regelverk kan det finnas arter som Sverige blir ålagda att "utrota" alt bekämpa. Denna lista kommer framåt hösten 2014.

>> Gigas är en av världens mest kommersiellt värdefulla art: hur skall då EU sätta denna på en lista för arter som

måste utrotas internationellt där den inte förekommer naturligt?

LST: Sverige kan ju även göra fler åtgärder än de som EU ålägger oss.

>> Skulle man kunde undersöka om det går med hjälp av olika sätt minimera lek och spridning av larver, tex genom att odla i områden med låg temperatur eller salthalt under den delen av säsongen då ostronen leker?

>> Kan man koppla ihop ett odlingstillstånd med villkor på skötsel/plockning av vilda bestånd som en förvaltnings-åtgärd? Det skulle innebära en ekonomisk stimulans att sköta och begränsa spridningen av de vilda bestånden.

>> Konkurrerar *C. gigas* på ett icke önskvärt sätt med *O. edulis*? Behöver utredas. Om det kan fastställas att det inte är en konkurrenssituation mellan ostron arterna kan det finnas möjlighet för ändring av reglerna

>> Möjlighet att verka för att få in odling av *C. gigas* i den kommande Nationella Maritima Strategin. Föreslå odling kombinerat med förvaltning av befintlig population som en möjlig strategi. Om faktiskt förslag kommer in så måste departementen ta ställning inom sina organisationer huruvida dessa förslag kan komma att bli aktuella.

>> Markägarfrågan: Förvaltning och åtgärder försvåras av att *C. gigas* tillhör markägaren. HaV vet inte varför förslaget att *C. gigas* inte skulle tillfalla markägaren inte gick igenom i den nya fiskelagstiftningen. Myndigheterna med rätt kanaler emot departementet bör arbeta för att föra denna diskussion framåt eftersom man som privatperson inte har någon tyngd i detta fall. MEN: alla markägare är inte intresserade av att släppa på ägarskapet – viktigt att detta kommer fram. Allmänheten plockar musslor och ostron utan att skilja på vad det är dom plockar för art.

>> Förslag att näringen och forskningen går samman och föreslår provodlingar med ett vetenskapligt upplägg och följeforskning för att utreda huruvida odling ökar spridningen av *C. gigas* i svenska vatten.

Bästa hälsningar

Susanne Lindegarth,

Musselkurs- workshop 140429 på Kristineberg

Grupp Koster-Resö (Susannes anteckningar)

Deltagare: Katrin Persson, Bohus Havsbruk (KP)
 Frida Viker, marina naturbruksgymnasiet (FV)
 Jonas Malmqvist, Svenska ekomusslor (JM)
 Niklas Fogelqvist, Svenska ekomusslor (NF)
 Björn Zetterberg, Saltea AB (BZ)
 Ricky Samuelsson, odlare Överby (RS)
 Susanne Lindegarth (SL)

Arrende av ostronbankar, odling i ostronvatten

KP: Omöjligt att nå fram till Statens Fastighetsverk för att få arrendera vattenområden för odling trots att en arrendemodell skickats in

NF: Svårt med arrende av ostronbankar pga många ägare till vattnet – samfälligheter där alla inte kan komma överens

NF: Förslag att ta fram en modell där markägare/ostro-nägare åläggs göra naturvårdande insatser för skötsel och förnyring av ostronbankar, skulle öppna upp för plockning av fler bankar.

Odlingstillstånd

Alla: gällande tillstånd i strandskyddade områden, 5 år är för kort tid! Måste förlängas

RS: Natura 2000 hindrar

KP: Vattenbruket måste klassas som areell näring för att underlätta etablering

SL: En branschförening bör arbeta med frågor som rör myndighetsrelaterade problem, som är allmänna för hela branschen

BZ: Saltea har placerat alla sina odlingstillstånd utanför strandskyddat område för att undvika problematiken kring detta

Logistik, marknad och kapital

BZ: Saltea har inte startat sin odlingsverksamhet i norra Bohuslän pga avsaknad av kapital. Finansiering och privat kapital behövs för att komma igång.

BZ: Anser att marknaden finns i Europa om branschen kan producera kontinuerligt.

SL: anser att branschen borde satsa på en gemensam större mottagnings och reningsanläggning för att hantera B-klassificering av områden, då begränsas inte skörd och försäljning.

KP, BZ: Logistik från hav till land mycket viktig, behövs bryggor och landningsplatser som behöver pekats ut på kartan

Teknik, placering av odlingar

KP: har haft problem med att odlingarna har slitits sönder i strömt vatten. Viktigt att lägga odlingarna i rätt riktning. Bra om data på strömhastigheter och riktningar finns.

BZ: Viktigt att känna till breddavlopp så att odlingar inte placeras i närheten av sanitära utsläpp

BZ, KP: Djup för musselodling från 8 meter ner till max 30. Kan vara på berg eller på mjukbotten, men inte blandade bottenar då det blir svårt med ankringssystem.

Grupp Orust och Tjörn (Ullas anteckningar)

Deltagare: Anders Granhed, Janne Bark, Kenth Berndtsson, Pierre Danneman, Sandra Danneman, Fredrik Larsson, Shabnam Beikmohammadi.

Nya arter: fokusera på och utveckla de arter vi odlar i dag – och gör det bra!.

Det Japanska ostronet har utvecklingsmöjligheter och behöver troligen även plockas för att inte bilda rev på önskade platser.

Den administrativa bördan växer – Jbvs nya "loggböcker" är ett exempel på detta. Tillstånden är svårare att få idag. Överklagansmöjligheter försvårar utveckling/expansion/diversifiering för företagen – långa processer/handläggningstider – ibland höga kostnader i samband med processer.

Områden:

Musselodling måste bedrivas på platser som är skyddade med god vattenomsättning – en framtida teknikutveckling kan bidra till odling på mer utsatta platser.

Tillgång till bryggor, industrimark är nödvändig och absolut ingen självklarhet idag. Tillsyn/underhåll av bryggor bör förbättras

Ostronodling bör placeras där övervakning kan ske eftersom ostronen är stöldbegärliga.

Säkerställ att vi kan behålla de områden vi har idag (fast om avgifterna skall beläggas näringen bör ett noga urval av områden ske i samverkan mellan Liv och näring.)

Sk. buffertområden bör accepteras för företagen (i samtalet om att det finns så många tillstånd som inte utnyttjas) – en viktig back-up om något händer.

Testområden för forskning utveckling nämndes.

Arrenden: gemensam översyn mellan kommunerna kan innebära ökade kostnader?

Övrigt: Tillstånd/etableringskrav – någon form av krav på utövaren efterfrågades – ett odlarkörkort.

Bankgaranti finns bara för odlingar inom strandskydd – borde kanske även finnas på alla områden.

Framtiden:

Farhågor: Strukturstödets utformning, fördröjning

Kostnader för analyserna belastas näringen

Arrenden höjs generellt

Förslag

- Vattenbruk jämföras med areell näring i strandskyddet
- Ersättning för miljötjänsten
- Ökat samarbete mellan odlarna kring utveckling
- Ökat samarbete mellan odlarna och kommunerna
- Informationsinsatser om miljönyttan och musslan som hälsosamt livsmedel – ”polarfilm om (8) fjordar/fjordsystemet
- o Havets hängande trädgårdar

Carls funderingar:

Så här i efterhand har jag några funderingar:

- Jag tror vi försökte trycka in för mycket. Jag var själv ganska slut efteråt.
- Det blev väldigt mycket myndighetsinformation också staplad på varandra. Det blir ju väldigt tydligt att det vi gör behövs. Helst skulle man ju lägga alla dessa tillstånd och regler under en myndighet. Eller en som är kontakten och förmedlaren. När Peter till slut tog upp kammarkollegiet som ytterligare en plats att ha tillstånd ifrån så var väl måttet ganska rågat.
- Det känns som att vi måste koppla in jordbruksverket i vårt projekt. På mötet presenterades ju inspektion och regler som vi tidigare inte har haft med i våra diskussioner.
- Behovet av en gemensam manual ifrån myndigheterna blir tydligt. Hur många lagar kan man räkna med att en liten entreprenör skall kunna leva upp till och hålla koll på?
- Workshopdelen var ok med bra diskussioner men vi blev för många för att fokusera på kartan. Inga odlare i vår grupp uttryckte heller särskilda behov av att utöka områden med undantag av Klemmings som skulle vilja fiska även utanför befintliga produktionsområden.
- Skulle hela kusten kunna vara uppdelad i större produktionsområden?
- Vilken roll har SVA egentligen? Hur skall odlaren förhålla sig till dem?
- Eleverna och Anders Broman (lärare) var nöjda med dagen!
- Utvärdering? Vad tyckte odlarna?

- Jag tror att mer mingel vid dessa tillfällen skulle vara bra för bransch och myndigheter.

Anteckningar ifrån Carl och Malins grupp Lysekil - Tanum

Deltagare: Västkustmussla (herr och fru), Lars Marstone, Adrian van der Plaase, Neil Leblanc, Saltea (buljongtjej), 4 st myndighetspersoner, Kalvö ostron

Synpunkter:

Processen- inklusive tillstånd etc...:

- Förhoppning om lugnare (LM)
- Längre arrenden än 5 år
- Planarbete behövs
- Borde ingå i areella näringar
- Färre överklagningar
- Mindre administration vore bra, många som beslutar,
- Både odling och fiske på samma tillstånd
- SSPOs roll
- Planera inte för tätt då blir det sämre tillväxt och konflikter med andra intressen
- Ostronfisket produktionsområden för små
- Eventbolag – blir för dyrt med kontroll av just det PO:t; 5000 per vecka – Faroanalys bör göras hur ofta i vilken utsträckning; enligt LM säljer de redan 3-4000 ostron på turerna
- Kammarkollegiet kräver tillstånd för gruppres

Provtagning

- Allcontrol – toxiner 2000(DSP) plus 1400(PSP) plus 600 (bakt) ca 5000 per vecka
- Vore bra med enklare sätt att ta sig till insamlingarna än att åka till U:a
- Finns inget nationellt eller centralt EU labb

Framtid

- Idag liten mussel prod varför?
- Svar: administration, tradition, mindre skjuss ifrån myndigheter, riskfylld näring, kräver investering, ejder, marknadsföring,
- Dags att börja odla på tillstånden som finns

Vad behöver branschen?

- 150 hektar vattenyta
- infrastruktur och skyddat läge
- genomströmning, mindre sjöpunng,
- Lysekil behov av havsnära lokaler
- Tillstånd på längre sikt

Odlingar

- reningsverk smittämnen blir på land
- processanläggningar, ekonomi i land

Övrigt

- Återså eller spärra av vikar
- Skrapning inte bra Hjärterö ej hämtat sig på 30 år
- Ägande rätt vid sådd
- Bottenodling kräver bygglov- anläggning under vatten cementstenar
- Vill odla på egen mark – vad är möjligt?

- Ökat samarbete mellan odlarna och kommuner
- Hitta lösning för eventbolag och toxinkontroll eller riktlinjer runt detta
- Undvik ökande administration

Sammanställning - Carl**Områden:**

- Svårt med arrende av ostronbankar pga många ägare/samfälligheter till vattnet
- Branschen borde satsa på en gemensam större mottagnings och reningsanläggning för att hantera B-klassificering av områden, då be gränsas inte skörd och försäljning.
- Logistiken från hav till land mycket viktig, det behövs bryggor och landningsplatser som behö ver pekats ut på kartan
- Viktigt att känna till breddavlopp så att odlingar inte placeras i närheten av sanitära utsläpp
- 150 hektar vattenyta behövs
- Lägena skall vara skyddade med genom-ström ning, mindre sjöpfung,
- Planera inte för tätt då blir det sämre tillväxt och konflikter med andra intressen
- Svårt nå Statens Fastighetsverk för att få arrende
- Lysekil behov av havsnära lokaler

Tillstånd:

- Bör vara på längre än 10 år.

Framtid:

- Dags att börja odla på tillstånden som finns
- Kapital behövs
- Minska risken i branschen
- Någon form av krav på utövaren
- Bankgarantier för alla odlingar?
- Färre överklagningar?

Övrigt:

- Bottenodling kräver bygglov

Förslag

- Ta fram en modell där markägare/ostronäga re åläggs göra naturvårdande insatser för skötsel och förnygring av ostronbankar, skulle öppna upp för plockning av fler bankar.
- Vattenbruk jämföras med arell näring i strand skyddet
- Ersättning för miljötjänsten
- Ökat samarbete mellan odlarna kring utveckling